

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 282/2024-13

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a sudcov Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **INGEMA s.r.o.**, Hlivištia 23, zastúpenej JUDr. Slavomírom Kučmášom, advokátom, Plynárska 1, Michalovce, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/127/2022 z 29. novembra 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 26. marca 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením najvyššieho súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľka navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti, napadnutého uznesenia a pripojených príloh vyplýva, že sťažovateľka vystupovala v právnom postavení žalovanej proti žalobcom fyzickým osobám v spore o určenie vlastníckeho práva. Okresný súd Michalovce v poradí tretím rozsudkom č. k. 10C/208/2016-86 zo 16. apríla 2018 určil, že zmluva o zabezpečovacom prevode práva uzatvorená medzi žalobcami a sťažovateľkou, na základe ktorej sťažovateľka nadobudla vlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam, je absolútne neplatná, pretože obsahovala ustanovenie, že ak dlžník zabezpečenú pohľadávku veriteľovi riadne a včas neuhradí, veriteľ (sťažovateľka) sa stáva výlučným a trvalým vlastníkom zabezpečenej nehnuteľnosti, pričom záväzok dlžníkov by zanikol len do výšky 300 000 Sk. Toto ustanovenie umožňujúce zánik vlastníctva pôvodného vlastníka (dlžníka) k nehnuteľnosti bez ohľadu na výšku zostatku nesplateného dlhu v čase, keď sa prevod vlastníckeho práva stane nepodmieneným, svojím účelom a obsahom obchádza zákon a v tom dôsledku je podľa § 39

Občianskeho zákonníka absolútne neplatné. V prevyšujúcej časti žalobu zamietol s poukazom na možnú oddeliteľnosť ostatných zmluvných dojednaní.

3. Krajský súd v Košiciach rozsudkom sp. zn. 5Co/43/2021 z 21. októbra 2021 zmenil rozsudok súdu prvej inštancie tak, že určil neplatnosť zmluvy o zabezpečovacom prevode práva. Súhlasil so záverom okresného súdu, že sporné dojednanie o spôsobe uspokojenia veriteľa ponechaním si zabezpečenej nehnuteľnosti obchádza zákon a je absolútne neplatné aj s poukazom na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/180/2019 (ďalej len „kasačné rozhodnutie“) vydané v tomto konaní. Sporným ostalo vyriešenie právnej otázky, či sankcia absolútnej neplatnosti právneho úkonu sa vzťahuje na zmluvu ako celok alebo iba na jej dotknutú časť, k čomu zaujal stanovisko aj najvyšší súd v predošlom kasačnom rozhodnutí s tým, že absencia niektorej z týchto podstatných náležitostí (esenciálnych zložiek) zmluvy alebo jej rozpor so zákonom majú vždy za následok absolútnu neplatnosť celej zmluvy o zabezpečovacom prevode práva (§ 39 a § 553 Občianskeho zákonníka). To zároveň znamená, že oddeliteľnosť neplatnosťou dotknutej časti zmluvy od jej zvyšku podľa § 41 Občianskeho zákonníka neprichádza vôbec do úvahy, preto predmetná zmluva bola ako celok neplatná aj z dôvodu absencie jej podstatných náležitostí.

4. Sťažovateľka napadla rozsudok odvolacieho súdu dovolaním, ktorého prípustnosť založila na § 421 ods. 1 písm. a) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Odvolací súd podľa jej názoru vec nesprávne právne posúdil, keď rozhodol, že absencia dojednania spôsobu uspokojenia veriteľa v prípade omeškania dlžníka, ktorá vznikla tým, že medzi zmluvnými stranami bol dohodnutý jediný spôsob uspokojenia veriteľa, má za následok absolútnu neplatnosť celej zmluvy. K tomu poukázala na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/58/2008 z 25. júna 2009 a tvrdila, že v prípade určenia neplatnosti časti zmluvy o tzv. prepadnom zálohu nemožno uviesť, že ide o neplatnosť celej zmluvy z dôvodu, že absentuje tzv. uhradzovacia funkcia.

5. Napadnutým uznesením najvyššieho súdu bolo dovolanie sťažovateľky odmietnuté. Najvyšší súd poukázal na odôvodnenie sťažovateľkou označeného rozhodnutia sp. zn. 1Cdo/58/2008: *„Z obsahu predmetného právneho úkonu - zmluvy o prevode členských a nájomných práv a povinností a dohody o majetkovom vysporiadaní z 20. decembra 2002 vyplýva, že by malo ísť o trvalý prevod; to znamená, že takáto zmluva nevyjadruje ani len tú zo základných požiadaviek na zmluvu podľa § 553 Občianskeho zákonníka v znení do 31. decembra 2007, ktorá spočíva vo vymedzení, že ide o zabezpečovací prevod práva, teda iba o dočasný prevod práva. Uvedená zmluva už iba z tohto dôvodu odporuje zákonu (§ 39, § 553 Občianskeho zákonníka) a nemôže byť považovaná za platnú zmluvu o zabezpečovacom prevode práva.“* Z uvedeného vyvodil, že tu absentuje analógia s prejednávanou vecou po skutkovej, ako aj právnej stránke, preto toto rozhodnutie nemožno označiť za prax odvolacieho súdu, od ktorej sa mal odvolací súd odkloniť.

6. Ďalej uviedol, že predmetná právna otázka bola riešená v rozhodnutiach najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/48/2010, 3Cdo/446/2012, 5Cdo/208/2010 či 8MCdo/5/2014, kde bolo uvedené: *„absencia niektorej z týchto podstatných náležitostí (esenciálnych zložiek) zmluvy alebo jej rozpor so zákonom má vždy za následok absolútnu neplatnosť celej zmluvy o zabezpečovacom prevode práva (§ 39 a § 553 Občianskeho zákonníka), čo zároveň znamená, že oddeliteľnosť neplatnosťou dotknutej časti zmluvy od jej zvyšku podľa § 41 Občianskeho zákonníka neprichádza vôbec do úvahy. V rozpore so zákonom je i také dojednanie, podľa ktorého sa veriteľ v prípade omeškania dlžníka s úhradou zabezpečenej pohľadávky bez ďalšieho (alebo na základe svojho jednostranného právneho úkonu) stane trvalým vlastníkom prevedeného majetku pri súčasnom zániku zabezpečenej*

pohládavky.“ Záver odvolacieho súdu bol preto podľa dovolacieho súdu v súlade s relevantnou praxou dovolacieho súdu a nedošlo tu k namietanému odklonu.

7. Okrem toho bol odvolací súd viazaný kasačným rozhodnutím dovolacieho súdu, v ktorom bol vyslovený záväzný právny názor, a teda odvolací súd nemal žiadny priestor na prípadný odklon od vysloveného právneho názoru dovolacieho súdu, ktorý mal kasačnú záväznosť. Z dôvodu nevymedzenia dovolacieho dôvodu v zmysle § 431 až § 435 CSP bolo dovolanie sťažovateľky odmietnuté podľa § 447 písm. f) CSP.

II.

Argumentácia sťažovateľky

8. Proti napadnutému uzneseniu dovolacieho súdu podala sťažovateľka túto ústavnú sťažnosť, v ktorej vyjadrila nesúhlas s napadnutým rozhodnutím. Zastáva názor, že splnila všetky formálne náležitosti uložené zákonom, a to uviedla právne posúdenie, ktoré pokladala za nesprávne, uviedla, v čom spočíva táto nesprávnosť, a označila aj rozhodnutie dovolacieho súdu, od ktorého sa mal odvolací súd odkloniť. Odmietnutie podaného dovolania považuje za formalizmus, pričom uznáva, že odvolací súd mohol jej dovolaniu aj nevyhovieť, v jej prípade ale došlo k odmietnutiu dovolania z nesprávnych a nepravdivých dôvodov.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

9. Podstatou ústavnej sťažnosti je sťažovateľkou tvrdené porušenie jej základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie v dôsledku vydania napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, ktoré je podľa nej formalistické a založené na nesprávnych a nepravdivých dôvodoch.

10. Ústavný súd podotýka, že aj keď najvyšší súd napadnutým uznesením dovolanie odmietol, a nie zamietol, vyplýva z neho, že sa odvolací súd sťažovateľkou uplatneným dovolacím dôvodom na nesprávne právne posúdenie zaoberal vecne, konštatoval, že ňou označené rozhodnutie ako prax dovolacieho súdu nie je na prejednávajúcu vec aplikovateľné, pretože je odlišné po skutkovej, ako aj právnej stránke. Ďalej zaujal stanovisko aj k dovolacej otázke formulovanej sťažovateľkou, pričom poukázal na to, že odvolací súd uvedenú právnu otázku vyriešil nielen v súlade s rozhodnutím dovolacieho súdu s účinkami kasačnej záväznosti v prejednávanej veci, ale aj s ohľadom na rozhodnutia dovolacieho súdu, ktoré majú tzv. precedentnú záväznosť, namietaný odklon od ustálenej praxe dovolacieho súdu teda nebol v prejednávanej veci identifikovaný. Dovolací súd preto odmietol dovolanie podané sťažovateľkou v zmysle § 447 písm. f) CSP, t. j. dovolacie dôvody neboli vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP.

11. Sťažovateľka pritom nenamieta, že by vecné dôvody, pre ktoré bolo jej dovolanie odmietnuté, boli nedostatočne odôvodnené, resp. arbitrárne, čo by potenciálne mohlo zakladať porušenie jej základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie (IV. ÚS 228/2024), a sama akceptuje aj prípadné nevyhovenie (zrejme zamietnutie podľa § 448 CSP, pozn.) jej dovolaniu, ale rozporuje iba záver najvyššieho súdu o nesprávnom vymedzení dovolacieho dôvodu.

12. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoju stabilnú judikatúru, v zmysle ktorej otázka posúdenia, či sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí

do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, nie do právomoci ústavného súdu (napr. IV. ÚS 238/07, IV. ÚS 499/2011, IV. ÚS 161/2012, II. ÚS 98/2017). Otázka posúdenia prípustnosti dovolania je vnímaná ústavným súdom primárne ako otázka interpretácie (obyčajného) zákona a v tomto smere sa najvyššiemu súdu ponecháva značná autonómia s tým, že vyriešenie tejto otázky samo osebe nemôže viesť k záveru o porušení práva sťažovateľa (napr. II. ÚS 324/2010, II. ÚS 410/2016), samozrejme, za predpokladu, že ide o riešenie ústavne udržateľné.

13. Ústavnému súdu nie je zrejmé, ako by sa vo výsledku zmenilo právne postavenie sťažovateľky, ak by došlo nie k odmietnutiu, ale zamietnutiu ňou podaného dovolania. Záver o odmietnutí dovolania je odôvodnený a odpovedá na argumentáciu sťažovateľky v jej dovolaní vecným a logickým spôsobom, teda ho možno označiť za ústavne udržateľný. Sťažovateľka toto posúdenie ani nenamieta a možno konštatovať, že v jej argumentácii absentuje ústavnoprávny rozmer zakladajúci porušenie ňou označených práv.

14. Ústavný súd preto dospel pri predbežnom prerokovaní k záveru, že medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a obsahom označených základných práv neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o ich porušení, a ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

15. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľky bola odmietnutá ako celok už pri jej predbežnom prerokovaní, rozhodovanie o jej ďalších návrhoch v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. júna 2024

Libor Duľa
predseda senátu